

Příběh nejmenšího mlýna

NAPLÁNOVANÁ ZÁCHRANA SPÁLOVSKÉHO VĚTRNÍKU

Z někdejších zhruba devíti set větrných mlýnů na území dnešního Česka jich zůstalo zachováno jen asi osmdesát. Nahýbal se i osud nejmenšího zděného větrného mlýnku u nás, ve Spálově na Novojičínsku.

Spálovský mlýn měl už skutečně namále. Stavba se pomalu hroutila a dovnitř foukalo obrovskou dírou, která se rok od roku zvětšovala. Přesto se pozoruhodnou památku zřejmě podaří zachránit. Novou budoucnost jí v uplynulých měsících vdechli nadšenci ze sekce Větrné mlýny při Kruhu přátel Technického muzea v Brně.

Zděný větrný mlýn takzvaného holandského typu si postavil František Baler v roce 1929 poté, co byl odvezen poslední z původně sedmi dřevěných spálovských větrných mlýnů německého typu. Zatímco dřevěné mlýny se otáčí za větrem celé, v případě mlýnů zděných se otáčí pouze střecha na kulatém půdorysu. Když foukal vítr, mlynář za svitu petrolejové lampy mlel a šrotoval i v noci. Podle dobových dokumentů bral od mletí dvě koruny za sto kilogramů mouky.

Baler byl nejen zručný tesař a kameník, ale vyznal se i v mnoha dalších řemeslech. Většina vyřezávaných dřevěných ozdob



Původní podoba spálovského větrníku



Mlýn ve Spálově má u země průměr 3,2 metru, stěny z cihel o tloušťce 15 centimetrů jsou vysoké 3,6 metru. Vnitřní zařízení se nedochovalo.

FOTO: ARCHIV, AUTOR

pod „kopkami“ štítů chalup na Novojičínsku z doby první republiky je jeho prací. Mlýn ve Spálově však pracoval jen do roku 1938, kdy Baler vážně onemocněl a o dva roky později zemřel. Od té doby objekt chátral.

Sbírka do začátku

K záchraně nejmenšího větrného mlýna v Česku spojily síly Kruh přátel větrných mlýnů, majitelka mlýna Ludmila Jemelková a městys Spálov se starostkou Marií Flodrovou. Fanoušci větrného mlynářství mezi sebou udělali sbírku a vybrali několik tisíc korun na zahájení stavby.

„Mlýnek byl v tak špatném stavu, že mohlo snadno dojít ke zřícení celé stavby. Majitelka, která žije sama, neměla na opravu sílu,“ říká organizátor rekonstrukce



Jan Doubek. „V srpnu 2007 jsme proto provedli první část záchranných prací – zajistili střechu, dozdili chybějící části stěny, osadili futra dveří a odvodnili stavbu včetně očištění okolí.“

Před časem kruh zadal projekt střechy. Výkresovou dokumentaci udělá architekt Ivan Sládek, vlastník mlýna v Ruprechtově na Vyškovsku, provedení bude dí-

lem Jana Kandlera, majitele mlýna v Partutovicích na Přerovsku. Kompletní okna vyrobí přes zimu Ladislav Hajkr, jenž vlastní mlýn v Přemyslovicích na Prostějovsku. Potřebné náklady na další etapu prací odhaduje Doubek na 50 tisíc korun.

A co bude dál?

Na jaře nadšenci plánují brigádu, při níž osadí všechna čtyři okna a pravděpodobně vznikne i nová betonová podlaha. V plánu mají také podlahu prvního patra se schodištěm. Na podzim, seženou-li peníze, přijde na řadu nová střecha. Do dalších let pak zbývá oprava kovového opásání stavby a následné omítnutí zvenku i zevnitř, doplnění vodorovné hřídele s perutěmi (které dělají na první pohled mlýn mlýnem) a rekonstrukce vnitřního zařízení. Oba původní mlecí kameny se našly v zahradách místních občanů, kteří prý slíbili, že je vrátí do mlýna.

A jaké bude konečné využití zrekonstruované památky? „To zatím nebylo to hlavní, co jsme řešili. Teď jde především o záchranu jedinečné stavby,“ vysvětluje Jan Doubek a slibuje, že mlýn bude určitě sloužit turistickému ruchu. „Už nyní je na něm informační tabulka, vedle

něj uděláme posezení. Počítáme, že bude při různých příležitostech i přístupný. Problémem však je to, že k němu nevede cesta, stojí uprostřed pole. Takže je volně přístupný pouze mimo zemědělskou sezonu. I to se však může změnit, až bude celý objekt opraven. Potom můžeme jednat s pronájemcem pozemků.“ ■

PAVEL GEJDOŠ